

KEMANDIK

XIV MASTAKAIK

1937

N: 2

Kaas: *Elmar Kits.*

S I S U :

J. Kõpp: Kevadesoove noortele.

E. Päss: Lihavõte Eestis. Artikkel.

V. Marvet: Mandoliinorkester noorsoo ja rahva muusika-harrastusena. Artikkel.

M. Jotuni: Jussi ja Lassi. Tõlk. A. Annist.

L. Püss: Kirik. Luuletus.

Laiast maailmast.

Sport.

Huvinurk.

Informatsiooni.

Seiklusrikkad avastusreisid

A. Pigafetta: Esimene teekond ümber maailma

Portugaallase Magalhãese seiklusrikas ja traagiline sõit, enam kui 400 aastat tagasi, mööda tookord tundmatuid meresid ja metslaste saari. Sellel reisel, mida peamiselt kirjeldab üks osavõtja, leiti, et maakera on tõesti ümmargune. Elav Teadus 3. Tõlk. O. Stamm. Vanaaegsete piltide ja kaartidega 115 lk. Hind 1 kr.

D. Byström: James Cook

Kapten Cook sõitis 34 aastat maailmameredel nii lõunas kui põhjas, kus ta avastas uusi maid ja saari. Ühes kohas võtsid teda metslased vastu mürgitatud nooltega, teisel jälle uudishimulikkude rõõmuhoisega. Suurmeeste Elulood 25. Tõlk. A. Hanko. 11 illustr. 125 lk. Hind 1 kr. 50 s.

A. Hanko: Stanley

Juba väikese poisina jäeti ta sugulaste poolt maha, kuid siiski sai tast mees, kes alatasa rändas maailmas, kuni ta kuulsaks sai Aafrika südame avastamisega. Ta käis kõige metsikumad kohad risti ja rästi läbi olles alati hädaohtudes. Suurmeeste Elulood 32. 8 illustr. 152 lk. Hind 1 kroon 50 senti.

A. Hanko: Amundsen

Amundsen oli esimene mees, kes meriteid sõitis piki Põhja-Ameerika randa Atlandist Vaiksesse ookeani, kes esimesena käis lõunanabal ja esimesena õhulaeval uuris põhjanaba. Tema elukäik on põnevam kui romaan. Suurmeeste Elulood 1. 7 illustr. 152 lk. Hind 1 kr. 50 s.

EESTI KIRJANDUSE SELTS

Aia 19, Tartu, telef. 6-01, posti jooksev arve 20-36.

KEVADIK

Noorsoo enesekasvatuse ja elureformi ajakiri.

Nõ 2 XIV aastakäik

15. märtsil 1937

Nõ

5/3789

Kevadesoo noortele.

Kevadepüha, mil kristlik maailm pühitseb elu võitu surma üle, viib mõtted elu igavesti teostuva uuenemise ringkäigu juurde. Kevade lapsed — lilled — tärkavad ja närtsivad, linnudki tulevad ja lähevad, alatasa muutub välisilma nägu. Ometi jäävad kindlad põhiseadused, millistel põhjenevad ja kust lähtuvad nähtava elu vormid ning kujud.

Muutumise seadusele allub inimenegi. Lapsest saab noormees, neiu, siis järgnevad mehe ja naise aastad ning viimaks tulevad vanusepäevad — pikemad või lühemad — nii nagu neid „antakse“. Nagu inimese väline ilme ja kuju muutub ühes aastatega, nii muutuvad ka töökspidamised, vaated, elunähtustesse suhtumine ja nende hinnang. Elamistingimused, elukorraldused omandavad nagu iseenesest teise laadi ja kuju — ühelt poolt põhjustatud inimese muutmisest, teiselt poolt seda jälle põhjustades. Nii saab meie silmadegi all tööks vana Kreeka mõtleja väide: „panta rhei“ (kõik voolab). Kuid on midagi, mis jääb, peab jääma, on midagi, mis ei või ega tohigi muutuda. See on kõlblate põhialuste ja normide jõud, millele peavad alistuma kõik — nii üksikud kui ühiskond. Ei saa olla väärtuslikku inimelu ilma kindlate kõlblate põhialusteta ja imperatiivideta, ei saa ühiskond seista koos ega edeneda siis, kui need tegurid kaotavad käskiva jõu ning muutuvad vaid varjukujudeks. Ligemalt vaadates oleneb nii üksikisiku kui ühiskonna käekäik ja areng lõplikult ikkagi sellest, kas ja millisel määral tunnustatakse aususe ja tõelikkuse, õiguse ja õigluse, elu puhtuse ja headuse põhinõudeid. Ja kui ka elus mõnigi kord võib näha ja kuulda, kuidas seda kõike peetakse tühiseks ning enam hinnatakse seda, mis annab otsekohe nähtavat ja käegakatsutavat kasu — valelikkust, õiglusetust, oma põhimõtete ja töökspidamistega sahkerdamist, isegi jõhktrat toorust —, siis ärgu eksitagu mitte ja ärgu lastagu ennast eksitada: nagu kevadised veed ära viivad kõntsa ja saasta, mis kogunenud sügisel ja talvel, nii igavesti arenev ja edenev elu heidab teelt kõrvale kõik, mis takistab inimkonna tõusu jäädava väärtuslikkuse suunas.

Noorus on elu kevadeaeg, nii üteldakse ja nõnda see on. Olge teie, noored, tõsised kevade lapsed, kes kannavad eneses elu tõusu, mitte languse, elu uuenemise, mitte kõdunemise vaimu. Siis täidate ustavalt oma kohta oma rahva kui elava, alatasa täiuslikkuse poole tungiva organismi liikmetena.

J. Kõpp.

Lihavõte Eestis.

Lihaheide on paastu algus ja lihavõte paastu lõpp! Setudele ja üldse kreeka-katoliku usku eestlasile on lihavõtte pühad palju tähtsamad kui luteriusku eestlasile. Neil algab püha juba lihavõtte laupäeval kell 12 kirikukella helinal. Vaimulikkudega eesotsas minnakse pühapiltidega kolm korda ümber kiriku, igal põlev küünal käes. Otsitakse Jeesust lauldes mitmel korral: Issand, kus sa oled? (Sindis olnud sel puhul mõne aasta eest vahejuhtumine, kus joobnud mees hüüdnud põdsast: Siin ma olen, keda te otsite!) Kolmanda ringi järgi hüüab vaimulik: Kristus on üles tõusnud! Vastatakse siis hüüdjale: Ta on tõesti üles tõusnud! Siis suudeldakse üksteist ja põleva küünlaga minnakse koju. Kui teel küünla tuli kustub, kardetakse õnnetust.

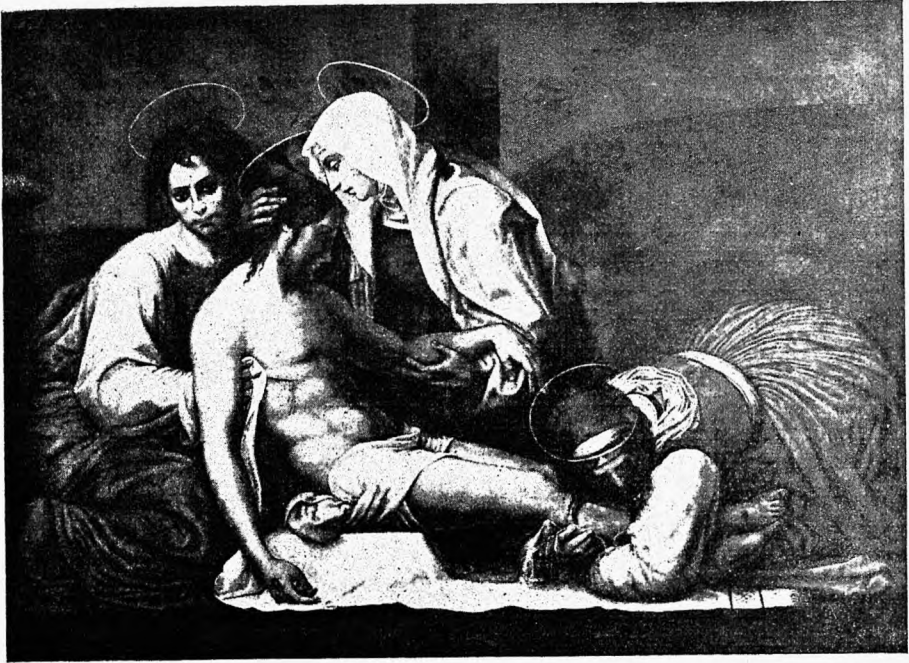
Lihavõtte pühi kutsutakse meil mitmet moodi. Kirik nimetab neid ülestõusmispühiks. Rahvasuus kutsutakse lihavõtteid kõige sagedamini muna- või kiigepühiks, kuna siis värvitud munadega ennustatakse õnne ja rohkesti kiigutakse. Rahvaluule teaduslikus kirjanduses kutsutakse lihavõtteid kevadpühiks vastavalt nende pühade aastaajale. Kevadpühade tekkimise aluseks on kristlik kultus. Kuigi kristlik kirik ei sallinud paganlike pühi, ei loobunud uued kristlased ometi oma endisaegsetest kommetest. Vanad eestlased püüdsid muistseid harjumusi enamasti ühendada kristlikkude pühadega. Nii tabame ka lihavõtte pühade kommete hulgas paganusest põlvnevaid traditsioone.

Kuidas paganusaegsed taidad sattusid kristlikkude pühade kommetesse, selle kohta on püstitatud mitu teooriat. J. Grimm arvab, et lihavõttel, nagu esimese mai, jaani-, mihkli- ja mardipäeval ning jõulu ajal peeti algupäraselt ohvripidu, mille tunnusmärgiks on Saksamaal praeguseni püsinud tulede tegemine. Rootsi õpet-

lane Hyltén-Cavallius on väitnud, et kevadise pööripäeva paigu peetud paganusaegne suur ohvripidu on, lihavõtte kristlikkude pühade lähedale sattudes, mõjustanud viimaseid muistsete esivanemate kommetega. Nii leidub Rootsis selliseid jälgi lihavõtte ajal kurjade vaimude ja nõidade liikveloleku ettekujutusena; need ratsutasid inetute vanamoorida luua, leivalabida või ahjuroobi otsas inimestele pahategemise otstarbel. Teiselt poolt otsiti siis kaitseabinõusid kurjade vaimude ja nõidade vastu. M. J. Eisen oletab, et nagu Rootsis, peeti võimalikult meil Eestiski muistsel ajal kevadise pööripäeva paigu ohvripidu, ja need taidad segunesid hiljemini kristlikkude pühade kommetega. Rohkesti saadud andmetel toodi ka Eestis sellised esemed, mille otsas võiksid vaimud ratsutada, aegsasti lihavõtte ajal majja, et nõiad ei saaks neid tarvitada.

Kui Grimmi tuledeteooria tõesti avastab vanu paganusaegseid ohvripeo jälgi, siis oleks eriti huvitav samu andmeid otsida ka meie lihavõttekommetest. Vanim teade sellest on meil Holzmayeri poolt aastal 1857 Hiiumaalt kirja pandud, kus esimesel lihavõttepühäl tantsinud kaks meest — „tarka“ — suure tule ääres.

Pärnu lähedal Uulust on teateid kirja pandud, et seal tuled laupäeva õhtust peale öö läbi põlenud. (Eisen 76 115.) Põlva teate järgi süüdati küngastel ja mägedel tuled põlema — „kevade tulekut kuulutama“. Tule ümber tantsiti õhtul ja öösi (Eisen 76 721). Helmes puhuti lihavõtte ajal söödil tule ääres sikusarve, mängiti torupilli, lauldi ja peeti pillerkaari (Eisen 77 261). Eriti huvitav paralleel on lihavõtte-kuju põletamine. Lihavõtte-nuku või lihavõtte mehe põletamine (saksa „Ostermann-Brennen“) on komme, mis on meile toodud sakslaste vahetalitusel. Mitmed meie kevadpühade kombed,

Fra Bartolomeo: Kristuse leinamine.

nagu osa ilmaendeid viljarikka või kehva aasta ettekuulutajatena, esinevad samal kombel naabermail. Eestis oodati näiteks suurel neljapäeval või suurel laupäeval Jeesust maa peale ja pandi pesemiseks värsket allikavett ööseks puhtasse anumasse. Öhtul saunast tulles jäeti lavale veeriist vihaga Jeesuse jaoks, et võiks end seal pesta ja majasse õnne tuua. Smolenski kubermangu venelaste arvates käib Kristus vaiksest nädalast kuni ülestõusmispühadeni maa peal kerjaja näol ja seepärast ei tule keelduda ühelegi kerjajale ande andmast. See komme arvatakse olevat tekkinud surnud hingede pärastisest kodukäimisest, mis oli eriti võimas nähe sügisel, kust see hiljem Kristuse näol üle kanti kevadpühade kommetessegi.

Hallistes kanti vanasti esimese lihavõtte püha hommikul valgeid rõivaid, kuhu mustad ristikesed peale õmmeldi. Väike-Maarjas tehti esimese lihavõttepüha hommikul enne kirikusse sõitu pahema jala kannaga hobuse ette rist, et teel mingi-

sugust õnnetust ei juhtuks. Setude arvamise järgi on esimesel lihavõttepühal taevavaravad avatud. Iga surija, ka kõige suurem patune, pääseb lihavõttes taevasse. Lihavõtteõsine unenägu arvatakse alati täide minevat. Väike-Maarjas väidetakse, et esimese püha hommikul kukk kirikutorni otas laulab.

Paljud kombes viitavad, et lihavõttel mune ohverdamiseks tarvitati. Sellepärast lihavõtteid rahvas kutsub munapühiks. Pärnumaal arvatakse ometi, et muna kinkimise komme põlvnevat kristluse ajast. Maarja viinud Pontiuuse Pilatusele kuldmunna, et Pilatus Jeesust hukka ei mõistaks (Tori). Teisal Maarja läinud keiser Tiberiusele kuulutama Jeesuse ülestõusmise rõõmusõnumit ja kinkinud keisrile sel puhul punase muna (Pärnu). Setude arvates kingitakse lihavõtte mune sellepärast, et Jeesuse ülestõusmisepühal kivid punasteks munadeks moonduvad. Nagu urbepäeval, peksti ka esimese lihavõttepüha hommikul ja peksetav pidi andma muna. Alats-

Mandoliin-orkester noorsoo ja rahva muusika-harrastusena.

Rahva vaimuelu väljendub kunstis. Kunstidest on muusika olnud rahvale alati kõige lähedam. Miks see nii on, seda võiksime seletada sellega, et helikunst on see ala, kust suured hulgad võivad osa võtta, kuigi mitte loomingu, siis vähemalt ettekandmisest.

Elame masin-muusika ajajärgul, kus ainult tarvis lülitada vool raadio-vastuvõtjasse ja olemegi ühenduses maailma parimate orkestrite, kooride ja solistidega ning võime kuulata neid naudinguga.

Kuid paljusid ei rahulda ainult muusika kuulmine, vaid on tung ise kaasa laulda või kaasa mängida. Neile noortele, kelles peitub niisugune tung, tahaksin siin mõningaid näpunäiteid anda.

Olen palju aastaid katsetanud ja otsinud noortele sobivaid pille, millistest koostada orkestrit ning pikaajalise töö tulemusena olen leidnud, et vastuvõetavamaks on osutunud just mandoliin-orkester ja seda järgmisil kaalutlusil:

1. Mandoliinil mängimise võib õige lühikese aja jooksul ära õppida.
2. Mandoliini ulatus on väikese oktaavi sol'ist III oktaavi sol'ini (ka üle selle), mis on küllaldane selleks, et võimaldada igasuguse laulu mängimist.
3. Mandoliinil võib mängida ka üksinda (mitte ainult orkestris teistega koos), tundes sääljuures ise, kuid pakkudes ka teis-

kivil öeldi urvitades: Urvi, urvi, anna muna; kui ei anna, kull viib kana! Väike-Maarjas löödi lapsi urbadega suu peale, et neist kasvaksid sõnakuulelikud lapsed. Eestis on urvitamine lihavõtte ajal vähem arenenud kui Saksamaal, kus seda toimingut kutsuti „Schmackostern“. Lihavõttes ei pidanud üksi mune saama, vaid ka raha. Seks mindi laupäeval kirikusse ja pandi raha pahemasse saapakanda. Peale vaimuliku sõnu: Kristus on üles tõusnud! löödi jalaga, mille saapas raha leidis, kolm korda vastu põrandat. Kambjas vastati kirikus tasa vaimuliku sõnade järele: Mitte Kristus ei ole üles tõusnud, vaid minu raha! Niisugusel puhul sai saapaspeidatud raha õnnerahaks, mille eest ostes raha igast kauplusest tuli tagasi, kus lävel hobuseraud ja letil naelutatud raha puudus.

Kõikjal Eestis väidetakse, et esimene lihavõttepäeva hommikul päike tõustes mängib võib kiigub rõõmust;

ainult kuri isik ei saa päikese kiikumist näha. Siga muidu üles päikese poole ei vaata, küll aga päikese mängu ajal. Pärnu pool arvatakse päikese mängu ajal isegi inglite tiibade kohinat kuulda võivat. Vigalas loodeti päikese mängu ajal päikesepaisetes oleva õunapuu kastmisest palju õisi ja rohket saaki.

Kogu Eestis valmistati juba laupäeval lihavõtte kiik. Lihavõtte kiikumisest loodeti kõigiks ettevõtteiks kasu. Harglas peetud vanasti lihavõtte kõrgemalkiikuja auks rahvapidu. Otepääs viidud isegi haiged kiigele. Tüdrukuid, kes lihavõtte mune ei andnud poistele, ei lastud kiigele. Tavaliselt kiikusid lihavõtte ajal noored tüdrukud ja poisid olid nende kiigutajateks. Kiigutamise vaevapalgaks andsid tüdrukud poistele mune. Petserimaa lihavõtte kiigel lauldi: Sepp, sepp, söekott, sepanaine lõõtsanahk, sepal on need suured silmad, sepanaisel laiad lõuad!

tele kuulajaile, teatavat muusikalist naudingut.

4. Kui keegi on mandoliinil mängimise ära õppinud, siis võib ta mängida ka teistel mandoliin-orkestris tarvitatavail pillidel (pikolo-mandoliinil, mandoolal, čello-mandoliinil), ilma et tal seejuures midagi uut oleks vaja juurde õppida. Mandoolal on mandoliinist oktaavi võrra madalam, selle ulatus on suure oktaavi sol'ist teise oktaavi sol'ini, noodid aga kirjutatakse nagu mandoliinilgi sol-võtmes.

Mis puutub pikolo- ja čello-mandoliinisse, siis nende käsitlemine on täpselt sama, mis mandoliinil ja mandoolalgi.

Pikolo-mandoliin kõlab mandoliinist puhta kvardi võrra kõrgemalt, selle ulatus on esimese oktaavi do'st neljanda oktaavi do'ni. Pikolo-mandoliini tarvitatakse orkestris viisi mängimiseks oktaavi võrra kõrgemalt. Selleks transponeeri-

takse viisi mängiva mandoliini noodid kvindi võrra kõrgemale, kirjutatakse võtmesse kvindi võrra kõrgema helistiku märgid, ja mängija mängib sellel niisama kui mandoliinil.

Čello-mandoliin kõlab mandoolast puhta kvindi võrra madalamalt, selle ulatus on suure oktaavi do'st teise oktaavi do'ni. Čello-mandoliini tarvitatakse orkestris madalamate (näit. segakoori laulus bassis) nootide mängimiseks (teataval määral rahuldab seda ka mandoolal, juhul kui čello-mandoliini pole). Noodid kirjutatakse čello-mandoliinile nagu teistelegi pillidele sol-võtmes. Selleks tuleb bassinoodid transponeerida kvindi võrra üle oktaavi (duodetsima) võrra kõrgemale ja võtmesse kirjutada kvindi võrra kõrgema helistiku märgid. Transponeeritud nootide järgi mängib mängija ka sellel pillil niisama kui mandoliinilgi.

C. C o r o t : Nümfide tants.

Jussi ja Lassi

I peatükk lühendatult.

— Jah, kui noorus ja vabadus on nüüd selja taga ja on hakatud lugema ja kirjutama, siis on muidugi kõige parem, et enam ei mäletagi endist elu, vaid tuleb alata kohe päris uut elu, ütles Jussi Lassile ühel päeval.

— Aga mulle tuleb endine elu ikka jälle meelde, ikka, ütles Lassi.

— Noh, siis tuleb mulle ka meelde, ütles Jussi. Tuleb meelde maal olek, ja lehmad ja hobused ja...

— Ja lambad ja sead...

— Ja talve elu, lumekantsid, kelmägagi, jõuluaeg ja lumesõjad ja...

— Ja kõik sõbrad, Maili ja Tytti ja Väinö ja Juha ja...

— Küll ikka see endine elu oli ikka päris teine.

— Oli küll.

— Nüüd aga peab muudkui arenema.

— Ja mis jaoks?

— Et õpiks inimene olema, selle jaoks.

— Ja kuidas siis õpib inimene olema?

— Niiviisi, et on alati kangesti tõsine, ei naera enam ega puutu toa asju.

— Ja jah.

— Ei aja toole ümber, ei tee neist torne...

— Ei tohi teha.

— Ei hüppe ega heida sohval kerkpalli.

— Ega rooma eluka moodi.

— Ega kuluta suka põlve otsi. Seda suured inimesed ei kannata.

— Ei. Ei tohi midagi teha kunagi, see siis ongi kuku laps. Olla muudkui niisama. Ja minna kooli tuleval sügisel.

— Küll ikka enne oli teisiti. Upahei! üteldi kui mindi et vagu taga. Oli see alles rõõm!

— Ja tore kole ja kole lei üteldi, ja siis oli veel suurem rõõm, kui tantsides maha kukuti. Nii oli see kole lei enne ikka.

5. Mandoliini võib kasutada ka peale orkestrist lahkumist kas üksikult või klaverisaatel (võib kasutada viiulile kirjutatud noote).

6. Viiulil mängimist on võimalus kergema vaevaga ära õppida, sest vasaku käe tehnika on esimese positsiooni piires juba omandatud.

Mandoliinorkestreid võib koostada mitmesuguselt, olenedes võimalusist. Kui on näiteks olemas 3—4 mandoliini ja 2 mandoolat, siis võib säärase koosseisuga juba mängida lihtsat segakoori laulu, kusjuures I mandoliin (2 pilli) mängiks soprani noote, II mandoliin (1—2 pilli) — aldi noote, I mandoolat — tenori noote ja II mandoolat — bassi noote. Kui aga on ka čello-mandoliine, siis mängiksid need bassi noote ja mandoolad — tenori noote.

On mängijaid rohkem, siis võiks koosseis olla näiteks:

Pikolo-mandoliin	— 2	mängijat
I Mandoliin	— 4	„
II Mandoliin	— 4	„
I Mandoolat	— 3	„
II Mandoolat	— 3	„
		ehk

Čello-mandoliin — 2 „

Kui tahame saavutada tagajärgi kunsti või teaduse alal, siis peame püüdma üldist kultuuri-taset laialistes hulkades eriti kõrgele viia, sest mida kõrgem on see tase, seda rohkem on lootust, et rahva keskel leiduvad loomulikud vaimuanded ei lähe kaotsi, vaid leiavad võimalusi väljareenemiseks.

Eriti maksev on see helikunsti kohta. Mida enam leiab muusikaline kultuur teed laiadesse rahvahulkadesse, seda enam võib loota, et need muusikalised anded, mis peituvad nii mõneski noores, tarviliku tähelepanu osalisteks saavad ja arenemise võimuse leiavad.

— Ja nii see kolelei oli jälle upahei!

— Ja kas mäletad, kuidas tegime lumest pesad ja olime karud?

— Upahei!

— Ja inimesed olid enne kõik paremad. Maal lähevad suured inimesedki paremaks.

— Lähevad jah. Kas sa igatsed maale?

— Kas sina igatsed?

— Mina küll kangesti igatsen. Seda igatsust ei ole vaja vist häbeneda, kas arvad?

— Ei ole vaja. See oli meie lapsepõlv. Sest seal oli hea olla. Ja kui hea olek lõpeb, tuleb vanadus. Ja vanana võivad inimesed olla kas või linnas.

— Ja siingi on raudposte tänavail, mille ümber võib pöörelda.

— On keelatud.

— Ja hädakorral võib kasarmu talli katuselt alla hüpata, kas mäletad?

— On keelatud. Selle eest nad just pragavadki.

— Seda ma just ütlen, et neid hullamisasju on linnaski, aga ei tohi hullata.

— Aga kiriku puistikku võib joosta, seal võib hingata, seal on puid, puud imevad õhust toitu, kui käiakse seal hingamas ja annavad inimestele puhast õhku asemele, nii armsad on puud.

— Nagu kõik muudki taimed ja loomad. Nad on kõige paremad maailmas.

— Aga veel paremad on masinad ja leiutised, kas usud? Ja inimenegi võib olla kena.

— Võib olla küll. Aga maailma oskavad nad teha kole haledaks, sest on kahju, kuigi seda saab vahel naerda.

— Sest on kahju jah.

— Siis on neil kõik täis politseisid ja sõjamehi ja sihukesi. Ja siis käib neil ikka kole haledaid võõraid, kelle ajal ei saa hullata ega naerda, mis jaoks?

— Selle jaoks, et igavus, mis kole hale on, see on kuku laps.

— Kas sellepärast minnakse kooli?

— Just sellepärast, ja et peab siis isaks saama, kui see isa on surnud.

— Mina küll ei taha saada isaks.

— Aga sa pead siiski saama.

— Mina ei jõua istuda nii kaua ühel kohal ja lugeda.

— Küll see isa tõesti jõuab palju õppida.

— Isa õpib kümme, kakskümmend, kolmkümmend tundi päevas.

— Rumal, päevas ei olegi rohkem kui kakskümmend neili tundi. Aga kellas on kaksteist.

— Aga kui oleks kolmkümmend tundi, õpiks isa kõik needki, kas usud? Ema on sellepärast palju parem olla.

— Mees ei või olla ema.

— Ega ei või jah.

— Aga küll ema ikka meil ongi kolelei.

— Tõepoolest.

— Pragab küll aga kohe ise naerab jälle.

— Sihuke ongi see torekole.

— Tõepoolest.

— Aga muidu need mõlemad hiiglased on ühesugused.

— Aga ei ole.

— Aga on küll.

— Kuidas nad's on?

— Moraal, kas usud, moraal on mõlemal ühtviisi halb.

— Kuidas nii?

— Sellepärast et suurtel inimestel ei ole ollagi moraali.

— Aga on siiski.

— Aga ei ole. Nad ainult narriavad. Ja narrivad siiski, kui poleks vaja.

— Ei narri.

— Noh, kas mäletad kui olime seal tädi juures, ja need piparkoogid, kas saad aru —

— Need olid head, tõepoolest.

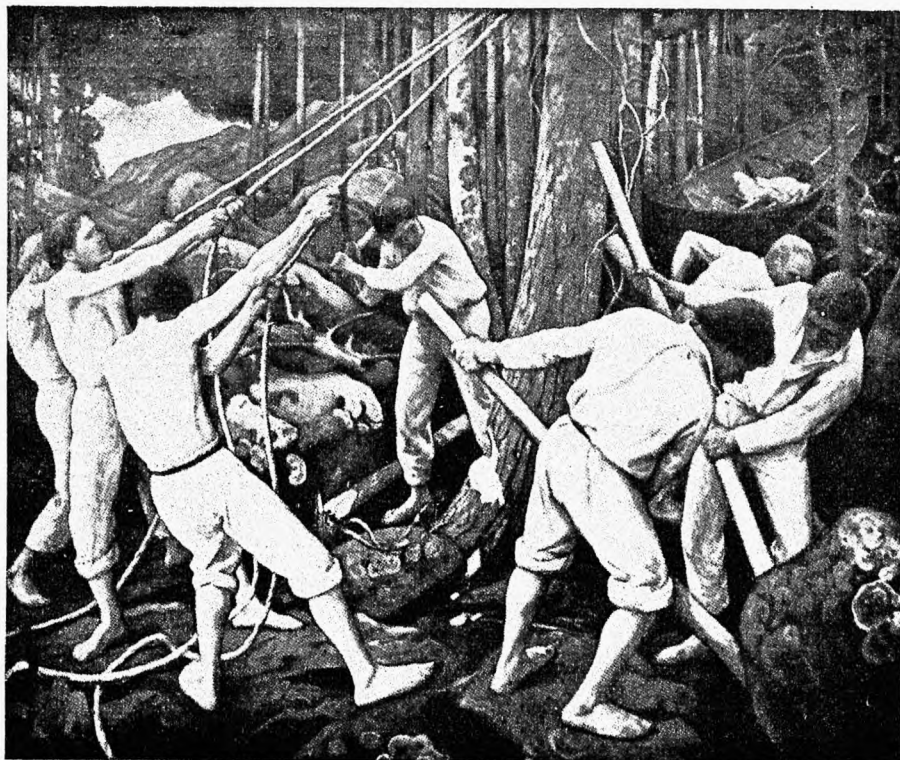
— Uppahei. Vale kõik! Ema ütles, et sõja ajal ei saa piparkooke, uppahei, aga näe, saab. See on ju päris plärtsvale.

— Phüi, kuidas sa ütled nii inetult!

— Sest see on inetu. Kas selles on moraali?

— Aga kui sa seda seal ütlesid, pragati sinuga.

— Nojah, et mul polnud meeles, et

P. H a l o n e n: Teerajad Karjalas.

seal on külalised ja et külalistele ei tohi tõtt kõnelda.

— Sa ju ütlesid kõigi kuuldes, et kunas sa ema õpid tõtt kõnelema.

— Ütlesin jah, sest ta ei õpi. See'p see on.

— Aga see ei olnud õieti. Nad naersid ja ema punastas.

— Ega sest valu ei ole, kui punastab. See pole viits. Ja vale eest peaks viitsa andma, see'p see on.

— Aga kodus pragati su'ga.

— See'p see ongi minu arust raske, et ei tea kunas võib tõtt kõnelda. Sina ju kah ütlesid Kalle-onule, et tema viimane raamat oli kohe päris praht.

— Just nagu isa ütles seda emale.

— Aga sina ei oleks tohtinud seda temale ütelda, ähäh! Sellepärast pragati.

— Aga mitte sugugi niikaua kui sinuga, kui sa ütlesid Pekka-onule, kas mäletad, kui sa istusid tal süles ja ta hüpitask sind põlvel, siis sa ütlesid

äkki, et ütle õige, kunas see sinu moraal läheb metsikumaks.

— Noh, ema ütles.

— Nojah, isale. Aga ega's seda onule ei tohtinud ütelda.

— Aga mina ei teadnud seda, et sellest ei tohi kõnelda.

— Tita! Ja siis küsisid veel, et kas ta just öösi läheb alati metsikuks.

— Nojah, mina arvasin, et moraal on koer.

— Aga moraal on kuku laps olla!

— See oli minu arust nagu suur koer ja nii ma arvasin, kas usud? Ja sellepärast ma tahtsin hoiatada Pekka-onu, et ta oleks ettevaatlik, kui see öösi metsikuks läheb.

— Sai ema jälle kord punastada ja rahutuks minna. Ja päris vesi tuli silmi.

— Aga Pekka-onu ei saanudki vihaseks. Ta hüpitask mind ja naeris ja nimetas mind ikka meheks ja oma seltsimeheks.

Kirik. *)

Ma arva lehe keriku uksest sisse
ja õhekorra alteri ees ole keind,
kuid ikke ma mõtle oma mõttes ise:
õhe imeliku paiga a inimene teind.

Kand kokku ta oma piskust a palju
ja uhkeme oone oma kodust ta loond.
See suur ja tõsine, seisab kui kalju.
Aga mis sellest keigest ta kasu a saand?

Kas annab ta leivakanigul jätku,
vei peevarju lastel, kui surmatund käe?
Ta seisab jo tühi. Ainuld pühabe vetku
ta kõnesid sellest, keda kuski äi näe.

Et inimene midaget änamat a,
seda ole ma nenna mõteldes leid.
Ehk vaesene elas ja surregi ta.
Õhe imeliku paiga oma piskust ta teind.

— Mehed ikka ongi päris mõnusad.

— Nad on nagu karud, aga kui
naine nendega räägib, siis on, nagu
saaksid nad kaelkirjakuiks, ja kohe
nagu päevapaiste tuleb nende nägu-
dele, kas oled näinud?

— Miks ei ole. Nad peavad neist
lugu.

— Nad ongi enamasti päris head,
need naised.

— Aga kuule, ega sinagi ole emale
alati hea.

— Ega ma ole, kolelei, ei ole. See
on paha küll. Aga mind teeb vahel nii
hirmsasti närviliseks. Mõnikord tohib
mängida, mõnikord ei tohi. Mõnikord
võib võtta toole, mõnikord ei. See
teeb ju päris tõesti närviliseks.

— Eile sa jällegi olid torssis.

— Nojah, olin, sest et ema ajas mu
raudteerongi segi.

— — —

— Aga temale võib tõesti ütelda
kõiksugu lollust ja muud. Sest ta on
ikkagi mu oma kolelei, päris minu
oma.

— Ja minu oma kah.

— Nojah, sinu kah. Aga võta sina
päris omaks ennem siiski isa. Isa on
parem, ta elatab meid.

— Mõlemad on ühised.

— Aga kui suureks saame?

— Siis saad sina ema.

— Siis ma ehitan temale torni, kas
või kullast. Ma kannan ta sinna sisse
ja muid ei tohi sinna tulla. Mina hoo-
litsen ta eest, sest ta on vana. Ja kui
ema on surnud, ei võta ma enam ku-
nagi uut ema. Kolelei. Siis mul ei
ole enam kodu. Ma asun siis tornis
päris ükski. Õhtuti on küll kangesti
igav. Mul on nii kahju temast, kui
tähed paistavad ja teda meelde tule-
tavad. Kolelei!

Tõlkinud A. ANNIST.

*) Luuletus on kirjutatud hiiru murdes.

Laiast maailmast.

Uemaid uurimusi vaaraode muumiate üle.

Teatavasti oli balsameerimiskunst vanul egiptlasil kõrgel astmel ja selle tõttu säilisid nende muumiad kõige hallimast ajast kuni tänapäevani. Arusaadav on, et iseäranis hästi balsameerisid egiptlased oma kuningate — vaaraode laipu, ja suurem hulk kõige vanemast ajast leitud muumiaid on nende omad. Süstemaatiliselt on vaaraode muumiaid uuritud alates seitsmeteistkümnendast dünastiast (umbes 1600 a. e. Kr.), kuna vanemaist ainult üksikud nii hästi alal hoidunud, et nende juures võimalik oleks lähem juurdlemine; nii on võrdlemisi hästi säilinud üks naismuumia teise dünastia ajast (umbes 3000 a. e. Kr.) ja vaarao Banostese muumia viiendast dünastiast (umbes 2500 a. e. Kr.).

Balsameerimiseks eemaldati laibal esmajoonselt sisekond pahemale küljele tehtud lõike läbi, mis umbes 15 sm pikk ja 55 sm lai oli, kuna süda alati kehha jäeti, sest egiptlased uskusid, et ta pärast Osirise poolt surnu juuresolekul ära kaaluti. Peale sisekonna eemaldamise pandi laip 86 kuni 70 päevaks tugevasse

keedusoola lahusesse. Ehk küll Herodot balsameerimist kirjeldades salpeetrist (nitrum) räägib, tõendasid uuemad uurimused muumiais ainult keedusoola olemasolu: nii lihaskoes kuni 85%, ja nähtavasti tuleb mõista nitrumi all kloornaatriumi. Peale keedusoolas viibiimst loputati kehakoobas palmiveiniga ja täideti aromaatilise puupulbriga ja vaiguga läbiimbunud linase riidega. Erandina leiti ülempreestri Zaptah muumial kõhukoobas samblikuga täidetud, Ramses II pojalt (umbes 1400 a. e. Kr.) — soolade seguga (keedusool, sooda ja glaubrisool), mis ammutati soolajärvist; kuninganna Honittaoni muumia kõhust leiti ühes täitematerjaliga ka kuldpärlid ja vahast kujusid.

Alates 16. sajandiga e. Kr. püütakse muumiaile võimalikult elusa keha ilme anda ja selleks pannakse koguni konserveeritud sisekonnad kehha tagasi. Kuninganna Nofritilt, kelle muumia tollest ajast pärit, on näha õlul, kaelal, käsil, palgeil ja mujal naha sees lõiked, mille kaudu naha alla vahast valmistatud segu valati, et

Printsess Nsitanebashrou pea.

Kuninganna Natmiti muumia.

Thoutmoisis II
mumia.

Printsess Nsitanebashrou
mumia.

järele aimata elusa koe pinevil olekut. Nägu ja huuled värviti värviga, mis valmistati kummilahusest, punasest ja kollasest ookrast, suu-, nina- ja kõrvaavaused suleti vaha- või vaiguseguga. Silmakoopaisse pandi kunstsilmaid valgest kivist mustade silmateradega. Kirjeldatud vahendite tõttu omandasid iseäranis hilisema aja mumiad üllatavalt elusa inimese ilme.

Keemiliselt seisukohalt uuris mumiad hiljuti Kairo ülikooli professor W. A. Schmidt. Ta leidis, et mumiade kehaosil on alati tugev hapu reaktsioon, mis oleneb vabade rasvahapete sisaldusest kudes, kusjuures mainitud hapete hulk mitmesuguseil organeil 12-60% tõusis. Säärast suurt rasvahapete tekkimist võib Schmidt'i järgi seletada ole-

tusega, et kõik keha valkained (munavalged) pika aja vältel rasvahappeiks muutunud. Valgud koostuvad orgaanilisest happeist, nn. amiinhappeist, mis sisaldavad lämmastikku ammoniaagi jäägina (NH_2). Nad annavad võrdlemisi kergesti lämmastiku ammoniaagi (NH_3) näol ära ja muutuvad rasvahappeiks. Lihaste kadumine mumiail on seletatav sellega, et nad aja jooksul haihtuvad rasvahapete, ammoniaagi ja süsihappe kujul ja lõpuks järele jääb veel nahaga kaetud luustik (vaata jooniseid). S. uuris ka mumiade lihaste jäänuste füüsiko-keemilisi reaktsioone. Neid füsioloogilisi keedusoola lahusega keetes, läks lahus sogaseks, kuid mingit sadet ei tekkinud, viimane tuli esile kohtlemisel

Noorte spordijuht,

olümpiamees Gustav Kalkun, kelle ülesandeks on elustada ja korraldada noorte sportimist üle riigi, viibides Tartus E. Spordi Keskliidu ülesandel, andis mõningaid seletusi ka „Kevadiku“ lugejatele.

Sport on muutumas rahvalikumiseks.

Ta võidab kasvava tempoga laialdasi hulki enese pooldajaiks. Selleks on omajagu hoogu andnud olümpiamängud, eriti viimased Berliinis. Sport peab muutuma rahva sisemiseks vajaduseks, n. ü. igapäevaseks leivaks. Tähtis on see meile, eestlastele, just meie vahelduv-niiske kliima tõttu. Minu ülesandeks on teha mis võimalik huvi tõstmiseks noortes sportimise vastu ja minu veendeks on — **spordiliikumine haarab kogu meie noorsoo.** Muuseumi kadugu vaade, nagu oleks sportimine otstarbetu ajaraiskamine. Noorsoo spordiliikumise tuleviku kindlustamisel ei ole mõõduandev ainult sportimise ulatus, vaid veel suuremal määral see, et siin õieti toimetatakse ja vigu ei tehtaks. Kõigepäält ärgu unustatagu, et sport ei ole ainult lihaste rammu tõstmiseks ega ka ainult tervise teenistuses.

Spordis nähtagu kasvatusvahendit.

mis arendab noort inimest igakülgelt, eriti aga tema karakterit ja selle positiivseid omadusi. Inimese instinkti võitluseks olemasolu eest arendagu sport aumeheliku võistlus- ja teotsemisvõimeni. Inimese egotsentrilisi tunge tõstku sport isikuväärtusega seotud kohusetundeni nii enese kui ka teiste vastu. Selliseks igakülgeks inimese kujundamiseks pakuvad rohkesti võimalusi mitmesugused spordialad, eriti aga võistlusmängud. Tähtis on aga see, et sportimist õigesti juhita.

salpetrihappes ja lahuse soojendamisel. Sellest võis järeldada, et lihaseis leidusid ainult täisvalkude jäljed, peaausjalikult aga valgu laguproduktid — albumoosid. Viimaste reaktsioonid olid iseäranis selged, kui katseiks kõõluseid ja kõhrkudet (krõmpskudet) võeti. Katsetamisel ei andnud tagajärgi hemoglobiini (verepuna) reaktsioonid, ehk küll selged vereplekid linaseil sidemeil leidusid. S. arvamisel on selle põhjuseks palav ja kuiv kliima, viimases muutub he-

Kasvatagem häid spordijuhte! —

Selles seisab meie spordi tuleviku kindlustamise võti ja saladus. Kasvatagem juhte, kes oma ülesandeid õieti mõistavad, kes oma ala hästi tunnevad, kes saavad õieti aru noortest ja suhtuvad nendesse südamliku poolehoiuga, kes omavad ise tüseda kujunenud iseloomu, kes tunnevad ja kannavad täit vastutust oma kõrgete ülesannete täitjatena. Selliste juhtide kasvatamine on kaaluvaks pandiks meie rahva tuleviku kindlustamisel.

Noorte spordijuhtide kursused taotlevad neid sihte. Neid on korraldatud juba 7 osavõtjate üldarvuga üle 250 (Kuressaares, Saaremaal, Narvas, Tallinnas, Võrus, Viljandis ja Tartus). Iga kursus on kestnud viis päeva. Osavõtjaid on olnud nii õpetajaskonnast, kui ka mitmesugustest noorte-organisatsioonidest.

Teistest kavatsustest olgu nimetatud üleriikliku noorte spordinõukogu moodustamine. Niisugune üleriiklik noorte spordiliikumist ühtlustav organ on suuremal määral suuteline vältima igasuguseid liialdusi ja väärnähteid noorte spordiliikumises. Ülemaaline organ ühtlustab noorte võistlusmäärused ja töötab välja noori ergutava spordimärgi saavutamise kavadenistest lihtsamal kujul, et viia spordimärgi saavutanute noorte arvu kõrgele, nagu see on Soomes, kus spordimärgi omanikke loetakse 152.000 ümber. Meil on teada, et suurem osa Soome suursportlasi on võrsunud Poiste Spordiliidu (nii on Soome noorte spordiliidu ametlik nimi) ridadest.

Maailma suurimad sportlased.

Nii imelik kui see ka pole, osutuvad selleks küll indiaanlaste tarahumarite suguharu liikmed Mehhikos. Nad pole mitte sportlased selle sõna tavalises mõttes, kes

moglobiini lühikese aja jooksul ja ei lahustu enam äädikahappes. Katsed väga tundliku antiseerumiga eriliseks inimvere valgu reaktsiooniks ei andnud ka tagajärgi.

Kõikide katsete põhjal tuleb S. otsusele, et muumiate alalhoidumisel suurim tähtsus on keedusoolal, kuna kõik teised ained omavad balsameerimisel kõrvalise tähtsuse.

„Rahvaülikoolist“.

HUVINURK.

Muusika kilde.

Seoses L. van Beethoven'i nimega tunded „Kevadiku“-lugejad-muusikaharrastajad kuulsaid sümfooniaid ja sonaate. Veider oleks aga kujutella mõne kontserdi kavas valssi Beethovenilt. See pole aga sugugi võimatu, kuna Beethoveni looming sisaldab tööpooldest ka mõne valsi — instrumentaalsoolo osas nimelt. Nimetada võiks tema valssi flöödile a-duuris.

* * *

Tšaikovski sümfooniatest kuuleme meil kõige sagedamini tema d-moll sümfoonia. Selle eelistamiseks on olemas ka küllaldane põhjus — teatavasti Tšaikovski elas mõned aastad ka Haapsalus ja tema säälvibimise ajal ongi valminud see sümfoonia. Seejuures on ta tarvitanud ka meie rahvaviiside motiive, millest sümfoonia lõpuosas on selgesti tuntav esimese ja teise viiuli poolt kantav rahvalaul „Kallis Mari“ motiiv. See mõjub sääl aga täiesti tšaikovskilikult. Pääle muu on see sümfoonia ka Tšaikovski viimseks tööks, sest mõned nädalad pärast selle ettekannet surigi komponist.

* * *

Eesti rahvaviisid on suurelt osalt üles ehitatud minoor-helitõus. See asjaolu on põhjustanud arvamuse, kas mitte mõnigi rahvaviis, mida praegu tuntakse mažooris, pole algupäraselt olnud minooris. Kuri-oosumina piütakse seda väita koguni meie lõbusama pulmalaulu „Oh seda pidu ja põlve“ kohta. Kui järele proovida, siis mõjub see viis minooris tõesti rahvaviisi-

lisemalt, aga siis pidid vanad eestlased küll olema parandamatult nukrameelsed — laulma pulmalaulu pisaratega silmis.

Ümberpöördult — väga hästi mõjub mõni meie rahvaviisidest mažoor-helitõugu toodult. Paremaks näiteks selle kohta oleks E. Võrgu uuem koorilaul „Lauliku lapsepõli“, mis on ehitatud mažoor-helitõus „Kus on, kus on kurva kodu“ motiivile.

* * *

On teil olnud võimalusi kuulata klaverikontserte raadiost või otseselt? Ja huvi jälgida nende kava? Kindlasti jaa. Seejuures võisite tähele panna, et vaevalt ükski kontsert tuleb toime ilma Chopin' ita. Chopin on muutunud klaverikontsertide paratamatuks osaks. Üllatuse sel alal valmistas meie viimaseid väliskülalisharuldusi Tagliafero, kes koostas oma Tartu kontserdi kava täiesti ilma Chopin' ita. Alles lisapalana said kuulajad oma oodatud Chopin'i.

* * *

Huvitav on tabada hoopis erinevate asjade, hoopis erinevate inimeste ja hoopis erinevate maailmade juures suuri kokkusattuvusi. Üks niisugustest juhistest on kergesti kättesaadav ka „Kevadiku“ lugejaile. Nimelt Gustav Suitsu „Ma kõnnin värisevate haabade all“ ühtub rütmis, tõusus ja languses peagu piasiasjadeni ühe Mendelssohn-Bartholdi sõnadeta lauluga (kui inimlik mälu ei tee vempu, siis oli see sõnadeta laul „Gondellied“). Seda sai kasutada praktiliseltki, ühendades need kaks erimaailma täiesti ühtlaseks melodeklamatsiooniks.

sõerajal publiku ees rekorde üritavad, vaid nemad püstitavad oma hiigelsaavutisi igapäevases elus, töö juures. Kuigi neid mujal maailmas peaaegu ei tunta, on nad ometi maailma kõige kiiremad jooksjad. Nii on kaks tarahumarlast hiljuti joosnud enam kui sajakilomeetrilise distantsi 9½ tunniga ilma erilise pingutuse! Oma „matka“ lõpul pole nad isegi lõõtsutanud. Mõni aeg tagasi üks teine selle suguharu liige kattis 17-ne tunniga ligi 200 kilomeetrit, kandes seljas 50-kilost pakk.

Oma haruldase visaduse tõttu palkavad neid mehhiiklased metsikuid hobuseid taltsutama oma hiigelpoleis. Kulub paar-kolm päeva ringikihutamist, enne kui nood hobused on täiesti välja kurnatud ning taltsad, peaaegu kokku varisemas, kuid seda pole mitte tarahumarlased. Nende raudne tervis talub kõike. Haiged nad peaaegu polegi, ja kui nad ka on, siis ei vaja nad tervistamiseks ei arsti ega arsti-meid. Neil on veel haruldane võime valu

talumiseks. Kui kord teadlased palusid kelleltki tarahumarlaselt juukseproovi, siis ta rahulikult tõmbas oma peast suure tuti ilma nägugi krimpsutamata, nagu oleks linu põllult kakkunud.

Oma erilised võimed võlgnevad nad küll osalt loodusele, osalt aga oma lihtsatele eluviisidele. Nende ainus rõivastus koosneb niuete ümber kantavast põllest, see jääb ainsaks isegi talvel mägedes üle lume matkates. Nad ei tunne moodse kehakasvatuse asutust, kuid nemadki peavad omavahelisi jooksuvõistlusi nagu meilgi näit. koolid. Toitki on neil haruldaselt lihtne, koosnedes jäneste, põtrade, rottide ja kalkunite lihast ning mitmesugustest puuviljadest. See kõik vaid soodustab nende haruldast vastupanuvõimet raskustele, vaevalt et nad aga moodsail spordiväljul ja kultursemais elutingimisis suudaksid seda saavutada, mida nad praegu oma kodumaal on võimelised korda saatma.

Korraldagem „Kevadiku“-õhtuid!

„Kevadik“, noorsoo enesekasvatuse ja elureformi ajakirjana on leidnud tunnustust Haridusministeeriumi, kooli- ja haridustegelaste, akadeemiliste ringkondade, noorte-juhtide ja noorte eneste poolt. Ent ometigi „Kevadiku“ tellijate arv on väike.

Saatuslikuks põhjuseks on, et „Kevadikku“ ei tunta. Laiemad hulgad lihtsalt ei teagi, et „Kevadik“ on olemas ja mis see endast kujutab. See olukord peab muutuma — „Kevadikku“ tuleb igal viisil tutvustada, küll isiklike kōneluste, küll „Kevadiku“-õhtute näol.

„Kevadiku“-õhtuid on mõned organisatsioonid korraldanud korduvalt, see näitab, et neid on võimalik hästi sisustada ja nad huvitavad noori. Traditsiooniliselt neid õhtuid korraldatakse võimalikult „Kevadikus“ leiduvate ettekannetega ja ühe (või mitme) tutvustava kõnega, „Kevadikus“. Materjali leidmise hõlbustamiseks toome alamal loendava kava, millest tarviliku proportsiooni järgi võib valida ja kombineerida üksikuid numbreid igalt alalt, arvestamata siinset järjekorda:

1. Kōnekoorile:

Maksim Gorki, Tormikotkas — „K.“ nr. 2., 1932.

Aug. Anni, Võitvale noorusele — „K.“ nr. 2., 1932.

2. Deklamatsiooniks:

M. Under, Noorte laul — „K.“ nr. 3., 1925.

A. A. Laanessar, Kevadipoisu — „K.“ nr. 6., 1927./28.

Linda Laarman, Töötus — „Kr.“ nr. 1., 1932.

A. de Lamennais, Kuhu sa lähed? — „K.“ nr. 6., 1926./27.

W. Whitman, Laul avarast teest — „K.“ Suvialbum I, 1926.

P. Steinmüller, Eluvalem — „K.“ Suvialbum II, 1927.

J. Aho, Lund kui tuiskaksid jälle talv — „K.“ nr. 6., 1925.

3. Muusikat:

Klaveriile: E. Grieg, Halling — „K.“ Suvialbum II, 1927.

Laulu-soolole: O. Merikanto, Yksi istun ja lauleskelen, Kui sõber jättis, Taevas on sinine ja valge — „K.“ Suvialbum II, 1927. (Soovikorral võib saada E. N. K. kaudu klaverisaate noote.)

Koorile või kvartetile: Ed. Oja, Templirüütli laul — „K.“ nr. 4./5, 1933.

4. Kus leidub globoskoop, võiks õhtu täiteks ja illustreerimiseks esitada isegi mõningaid „Kevadiku“ ilmunud pilte.

5. Ülevaatlük ja meeleoluline kõne „Kevadikus“. Materjalina võib kasutada H. Marga „Kümme aastat „Kevadikku“, „Kevadik“ nr. 1., 1934.

Õhtu kavas võib muidugi figureerida üksikuid numbreid ka väljaspoolt „Kevadikku“.

Nähtamatu võim.

Wells oma romaanis „Nähtamatu mees“ kirjeldab imeteldava leidlikkuse ja järjekindlusega, millise piiramatu võimu omandas mees, kes muutis enese täiesti läbipaistvaks, seega ka nähtamatuks. Mees võis märkamatul tungida igasse ruumi ja karistamatult riisuda iga asja; nähtamatu tabamatuna võitleb ta edukalt terve rühma relvastatud inimestega. Raskete karistuste varal hoiab ta hirmul ja sunnib oma sõna kuulma kogu linna elanikke.

„Nüüdsest pääle ei ole linn enam kuningatari võimuses. Ütelge seda oma päälükule, politseile ja kõigile: linn on minu meelevaldas. Täname päev on uue ajastu esimese aasta esimene päev. Mina — Nähtamatu Esimene alan oma valitsust armulikult. Esimesel valitsuspäeval karistan surmaga ainult üht inimest hirmuks teistele. Peitku ta end kuhu tahab — surm tabab teda kõikjal.“

Sellise manifesti avaldab nähtamatu ja tegutseb.

Kõike seda kirjeldab autor suure hoo-

likusega, usutavalt. Näib, et nähtamatu inimene peab olema tõepoolest vägevaim surelikest.

See ei ole aga nii. Teravmeelne ja õpetatud autor on kahe silma vahele jättnud ühe küsimuse:

Kas nähtamatu võib näha?

Olnuks Wells asetanud selle küsimuse enne romaani kirjutamist, üllatav „Nähtamatu mehe“ lugu oleks jäänud kirjutamata.

Tõepoolest: variseb rusuks kogu nähtamatu mehe illusioon. Nähtamatu peab olema pime. Vääramatute optika seaduste põhjal ei saa olla teisiti. Miks oli romaanikangelane nähtamatu? Sellepärast, et kõik tema keha — ka silma — osakesed muutusid täiesti läbipaistvaks, s. o. nad ei murdnud kiiri. Sellega ka silmaläätis oli võimatu täitma oma ülesannet — koondama valguskiiri võrkkiilele. Niisiis nähtamatu mees ei saa ka ise midagi näha. Võimsaima positsioonist langeb ta kõige abitumaks, kes ei saa koguda isegi armuandeid, kuna teda ju keegi ei näe.

I. T.

Seltskondlikus osas on soovitatav korraldada ka ühismänge, mida leidub „Kevadiku“ numbreis ja raamatus Ed. Treu „Seltskondlikke mänge“.

Sissepääs õhtule on soovitatav korraldada varemilmunud „Kevadiku“ numbrite vastu, mida seks puhuks Liidult võib saada $\frac{1}{3}$ hinnaga. Võib puhaskasu arvel õhtust osavõtjate vahel välja loosida ka „Kevadiku“ aastatellimusi. Igatahes tuleks korraldada nii, et saadaks sissepääsu maksu vastutasuna tutvumiseks „Kevadikke“.

Gerta Kink-Laugaste lahkumise puhul ENK. juhatusest.

Vaevalt kuski mujal koondistes juhid ja tegelased vahelduvad nii ruttu, kui noorsoo organisatsioonides, vähemalt neis noorsoo org-ides, mida juhivad noored ise. Noorust, kahjuks, ei jatku igaveseks, ka nn. hingelist noorust mitte! Pealegi on noorsootöö siinamaani olnud nii tšanamatu ala, mis kohe maha jäetakse, kui avanevad eneseteostuse võimalused mujal. Ainult vähesed võivad seda tööd nii südamesse, et jäävad selle juurde kõige kiuste pikemaks ajaks. Nende vähete hulka kuulub ka pr. G. Kink-Laugaste. Ta ergas vaim ja avarad huvid töid teda juba keskkooli-õpilasena noorsoo karskusliidu juhtimise lähedusse, kuni ta 1929. a. lõpul valiti juhatuse liikmeks. Juhatuse liikmena ta on vist küll enam kui ükski teine oma vaba aega pühendanud Liidule ja selle ülesannete täitmisele, tehes seda nurisemata ja asjatundlikult. Pole midagi imestada, et ta noore abieluinimesena end väljapoole kodu enam nii pillata ei saa, ent midagi poolikult teha või kusagil ainult nimepidi olla — see ei mahu G. K-L. loomusesse. Liidu juhatuse on tema eemalejäämisega igatahes tekkinud tühi koht, mida pole kerge täita. Pr. G. Kink-Laugastet aga saavad ta tulevasel eluteel paljude noorkarsklaste tänulikud pilgud.

A. E.

Preemiad „Kevadiku“ tellimiste vastuvõtjaile.

Igaühele, kes võtab vastu 2 aastatellimist — E. Noorsoo Karskusliidu 10 a. juubelialbum.

Igaühele, kes võtab vastu 5 aastatellimist — peale eelmainitu veel A. Küng: Noorusjõud IV.

Igaühele, kes võtab vastu 10 aastatellimist — peale eelmainitu kõik „Kevadiku“ aastak. alates 1926-ga.

Igaühele, kes võtab vastu 15 aastatellimist — kõik „Kevadiku“ aastakäigud, alates 1926-ga, kokkukõidatud.

Märkus: Liidu liikmemaksu arvel vastuvõetud tellimiste pealt preemiaid ei anta.

„Kevadik“ ilmub — 6 nr-it aastas. Tellimishind $\frac{1}{4}$ a. 75 s., $\frac{1}{2}$ a. 40 s., üksiknr. 15 s.

Vastutav toimetaja: dr. A. Koort. Toimetaja: üliõpilane E. Lassen. Toimetuse kolleegium: kunstn. Ed. Ahas, A. Kuum, dr. A. Annist, õpetaja E. Jaanvärk, ülikooli võimlemisõpetaja A. Kalamees, prof. dr. E. Kant, rektor dr. J. Köpp, koolinõunik J. Lang, dr. A. Luha, kirjanik J. Parijõgi, dotsent E. Poom, insp. S. Pruuden, ülikooli raamatukogu dir. F. Puksoo, dr. J. Port, koolinõunik G. Reial, prof. K. Ramul, prof. D. Rootsmäe, prof. P. Tarvel, koolijuhataja J. Tork, dir. K. Treffner, õpetaja R. Vokk, helilooja E. Vörk.

Toimetus: P. Kaaret, V. Lang, H. Mark, I. Tork ja A. Raska.

Toimetuse aadress: Tartu, Gustav-Adolfi t. 18—2, postk. 86, telefon 16-46.

Lastejutte

I valik: 10 maailmakirjanduse väärtteost
6 kuni 12 a. vanustele lastele, umbes 1500
lhk., hulga piltidega, ilmub 1937. a jooksul.

Selles valikus ilmuvad järgmised teosed, mis saadetakse ilmumise järjekorras tellijaile kätte: H. C. Anderson: **Muinasjutte**. A. Daudet: **Jutte lastele**. G. Geijerstam: **Mu poisud**. Grimm: **Muinasjutte**. W. Hauff: **Muinasjutte**. L. Carroll: **Alise'i seiklusi imedemaal**. C. Collodi: **Lõbusaid lugusid lastele**. R. Kipling: **Kauneimaid lugusid taeva all**. Läti muinasjutte lastele. **Muinasjutte lastele kogust „1001 ööd“**.

Hind kuni 1. aprillini 1937. a. ette tellides Kr. 13.25 (ühes saatekuludega).

I l m u s :

Charles Dickens: **Meie Issanda elu.**

(Meie õnnistegija Jeesuse Kristuse elulugu.)

Tõlkinud K. Martinson. H. Haameri saatesõna. Hulga piltidega 112 lk. **Hind Kr. 1.—**

„Üht meistriteost esitab käesolev raamat, mis paljude laste rõõmuks nüüd ka eesti keeles ilmub“. (H. Haamer—Saateks).

EESTI KIRJASTUSE KOOPERATIIV—TARTUS.

Oskar Luik, Tartu,

Rüütli tn. 14 telef. 567.

Raamatu, koolitarvete ja mänguasjade suuräri.

Mänguasjade ja koolitarvete töökoda.

Soodsam ostukoht ja täielikum valik oma, kui ka välismaa kaupadest.

Nõudke hinnakirju ja täiendage oma kogusid meie kirjastusel ilmunud raamatutega.

Koolidele mandoliin-orkestrite jaoks:

Mandoliinid . . . kr. 6.— alates. Mandoliin-čellod . . kr. 18.— alates.

Mandoolad . . . „ 10.— „ Mand.-kontrapassid „ 45.— „

Parandused ruttu ja hästi.

ED. UUDEL'I MUUSIKARIISTADE ÄRI JA TÖÖSTUS.

Tartu, Raekoja 4.

Oskar Lutsu toodang

on kogu rahva vaimseks pärisosaks.

Nüüd on võimalus omandada O. LUTSU teosed ülisoodsalt.
O.-Ü. „NOOR-EESTI KIRJASTUS“ annab eeloleva 3 a. jooksul välja

O. Lutsu Kogutud teosed.

Kogusummas moodustavad O. Lutsu Kogutud teosed umbes 10.000 leheküljelise sarja ja siia on koondatud kõik seniilmunud kui ka tähtsamad ajakirjades ning ajalehtedes avaldatud Oskar Lutsu tööd.

Eeltellijaile kuni 25. maini 1937. a. maksavad O. Lutsu Kogutud teosed:

Korraga makstes kr. 50.—. Osade viisi makstes kr. 65.—. Sellest tuleb tasuda tellimise andmisel kr. 5.— ja iga köite ilmumisel kr. 2.— Üleni linases köites ja eriti heal paberil maksavad O. Lutsu Kogutud teosed: korraga makstes kr. 80.—. Osade viisi makstes kr. 95.—. Sellest tuleb tasuda tellimise andmisel kr. 5.— ja iga köite ilm. kr. 3.—

300 esimest eeltellijat saavad esimese Kogutud teoste hulgas ilmuva köite kirjanik O. Lutsu autogrammiga.

O.-Ü. „Noor-Eesti Kirjastus“

Tartus, Gustav-Adolffi 8, tel. 2-66.

Sissemaksudeks kasutage posti jooksvat arvet 22-32.

Täielik Eesti raamatute valik kõigilt aladelt

OSAKONNAD:

Aiandus- ja mäsindus

Ajalugu

Ajaviitekirjandus

Arstiteadus, tervishoid

Eluloolised

Ilukirjandus

Karskuskirjandus

Kasvatusteadus

Kaubandus, raamatupidam.

Kodumajandus

Kunst

Käsiraamatud

Lastekirjandus

Loodusteadus

Luuletused

Maad ja rahvad

Majandusteadus

Muinasteadus

Muusika

Noorsookirjandus

Näidendid

Perioodilised väljaanded

Poliitika

Põllumajandus

Raamatukogundus — vaba-
haridustöö

Seadused ja määrused

Skautlik kirjandus

Sport, tervishoid

Sõnaraamatud, keeleõpetus

Tehnika

Purism

Usu- ja mõteteadus

Õpperaamatud algkoolidele

„ keskkoolidele

„POSTIMEHE“

raamatu-, kirjutusmaterjali ja paberikauplus.

Tartu, Suurturg 16.

Kauneid raamatuid edasipüüdjaile noortele!

EESTI RAHVUSLIKUD SUURMEHED. Elulooline kirjastik noorsoole. Ilmub sarjadena, igas sarjas 6 elulugu-vihikut á 48—64 lk. Sarja hind broš. Kr. 2.50, linases köites Kr. 2.85. Üksikvihik 50 s. Seni ilmunud järgmised vihikud: Villem Reiman. Kindral Ernst Põdder. Jaan Adamson. August Weizenberg. Eduard Vilde. Jüri Vilms. Leitn. Julius Kuperjanov. Kapten Anton Irv. August Kitzberg. Mattias Johann Eisen. Mihkel Martna. Johann Köler. Lydia Koidula. Amandus Adamson. Juhan Liiv. Mihkel Veske. Jakob Hurt. Peeter Pöld. Konstantin Päts. Kindr. Johan Laidoner. Admiral Joh. Pitka.

KLAVERIMÄNGU ÕPETUS. Toimetanud helilooja ja muusikapedagoog Riho Päts. Selle rahvusliku suurteose parimaks soovitusseks on heakskiitev otsus Tallinna Konservatooriumi Kunstinõukogult, mille põhjal see teos on Konservatooriumi eelkursuse ning oblig. klaveriklasside õppevahendina soovitavaks tunnistatud ning õppekavadesse võetud. Teos on müügil vihkudes ja tervikuna: I vihk Kr. 2.—, II vihk Kr. 2.—, III vihk Kr. 2.50, IV vihk Kr. 2.75. Broš. Kr. 7.50. Riideköide Kr. 10.—. Poolnahkk. Kr. 11.—

POPULAARTEADUSLIKKU KIRJANDUST NOORTELE.

G. Pöldman: Minu kodutiik (köites) 41 pilti	Kr. 1.25
„ Väike elektrimees 22 pilti	„ —.60
„ Noor katsetaja 13 pilti	„ —.50
„ Minu mikroskoop 51 pilti	„ —.80
„ Kolm lindu 9 pilti	„ 1.20
Irving S. Cooper: Teed tõelisele tervisele	„ —.60
H. Peets ja R. Kenkman: Tallinn. Ajalooline ja kunstiajalooline juht ühes Tallinna plaaniga	„ 1.80

Kirjastus- ja Koolitarvete Müügiühing
„KOOLI-KOOPERATIIV“

Oma kauplus ja ladu: Tallinn, Suur-Karja 19, Rahvapanga majas. Telef. 456-32.

Keskkooli astujaile!

Emakeele eksamite edukaks sooritamiseks — eriti õigekirjas — soovitame:

P. Puusepp

ETTEÜTLUS I

(keskkooli 1. kl. astujaile)
Hind Kr. 1.20

ETTEÜTLUS II

(keskkooli 3. kl. astujaile)
Hind Kr. 1.20.

Saadaval kõigis raamatukaupluses. Otse kirjastuselt tellides ja raamatu hind ette saates kas rahas või postmarkides, jäävad saatekulud kirjastuse kanda.

Kirjastus „K O O L“

Tartus, Vabriku 2.